

Lausunto

22.07.2024

Asia: VN/17877/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista

Maanomistajain liiton lausunto

Maanomistajain liitto (MOL) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista.

Huomautamme heti aluksi, että asetus on jo aiheuttanut suurta vahinkoa suomalaiselle naudanlihantuotannolle jäädyttämällä investointeja.

Laajemmassa näkökulmassa maanomistajat kantavat jälleen kohtuuttoman suurta taakkaa vihreän siirtymän kustannuksissa. EU:n metsäkatoasetuksen tavoitteena on edistää maailmanlaajuisen metsäkadon vähentämistä. Asetus kohdistuu puun lisäksi kuuteen hyödykkeeseen, joista Suomessa tuotetaan ainoastaan nautataloutta. Karjataloutta harjoittavan maanomistajan kannalta tilanne tuntuu vähintään epäreilulta, kun muu maankäyttö (energia- ja tieinfra ja yhdyskuntarakentaminen) voi tarvittaessa ottaa rajoituksitta metsämaata omaan käyttöönsä.

Toimivaltaisen viranomaisen (Ruokavirasto) nimeäminen (2 §)

MoLin näkemyksen mukaan Ruokavirasto on oikea taho maatalous- ja ruokasektorin valvontaan.

Lisähuomioina mainittakoon, että metsäkeskuksen valvontavaltuudet ja velvollisuudet on määriteltävä selkeästi ja rajattava laissa, ja että sen tekemien tarkastusten tulee perustua Ruokaviraston yksilöityyn valtuutukseen.

Valvonta ja tarkastukset (4-13 §)

Oikeusvaltioperiaatteen kannalta on hyvin ongelmallista, että lakia sovelletaan osittain takautuvasti.

Ennen lain voimaanastumista sekä valvojan että valvottavan tulee tietää yksityiskohtaisesti, mitä asetus käytännössä tarkoittaa.

Valvontakäynnistä tulee saada tieto etukäteen. On kohtuutonta odottaa, että vastuuhenkilöt ovat aina saavutettavissa ja että he pystyvät muuttamaan esimerkiksi eläinten hyvinvoinnin kannalta tärkeitä rutiineja olemattomalla varoitusaajalla. Mahdollisuus varautua tarkastukseen parantaa valvonnan toteutumista ja tehostaa kaikkien osapuolien ajankäyttöä.

Valvonnan kohteella tulee olla oikeus asiantuntijan apuun, ja hänelle on annettava mahdollisuus kirjata tarkastusta koskevia näkökantoja valvonta-asiakirjaan.

Hallituksen esityksen luonnoksen perusteella viranomaisen antaa suoraan korjausmääräyksen. Lakiin on lisättävä esimerkiksi puutavaralaissa mukana oleva kehoitus. Tämä lisäisi rakentavaa vuorovaikutusta toimijoiden välillä ja parantaisi lain soveltamista erityisesti sen alkutaipaleella.

Perustellut huolenaiheet (14 §)

Perusteltujen huolenaiheiden kautta viranomaisten on mahdollista saada kanteluita.

Jotta tätä mahdollisuutta ei käytettäisi väärin kiusanteko- tai maalittamistarkoituksiin, laissa tulisi edellyttää, että yksilöidyn rikkomusepäilyn tueksi tulee toimittaa myös näyttöä tai todennäköisiä syitä.

Hallinnolliset seuraamukset (15-19 §)

MOL katsoo, että Ruokavirastolla tulee olla tapauskohtaisesti mahdollisuus joustaa vähämerkityksellisissä tilanteissa ja jättää korjausmääräys määräämättä, jos teko tai laiminlyönti on kokonaisuutena arvioiden vähäinen eikä se ole toistuva.

Rikkomusmaksu ja hallinnollinen seuraamusmaksu (20-24 §)

MoL pitää tarpeellisenä ja välttämättömänä, että Ruokavirastolla on mahdollisuus rikkomusmaksun määräämättä jättämiseen. Etenkin lain alkutaipaleella viranomaistoiminnassa tulee olla vahva painotus neuvontaan.

Määräaikainen sulkeminen hankintojen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle (25 §)

Esitetty muotoilu oikeushenkilöiden hallinnon, johdon tai valvonnan ja edustuksen, päätöksenteon ja valvonnan rajoitusten osalta vaatii tarkennusta erityisesti yhteismetsien näkökulmasta.

Erinäiset säännökset ja voimaantulo (26-31 §)

MOL ei pidä perusteltuna saattaa voimaan kansallista valvontaa ja seuraamuksia koskevaa sääntelyä ennen kuin komissio on julkaissut metsäkatoasetuksen tulkintaohjeet. Huomioiden hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä vältetään kansallista lisäsääntelyä, Suomi voi perustellusti odottaa valvontaa koskevan lainsäädännön osalta komission tulkintaohjeita ja tietoa uuden komission suhtautumisesta metsäkatoasetuksen toimeenpanoon.

Metsänomistajille epävarmuutta aiheuttava ikimetsien kansallinen määrittely on saatava tehtyä ennen lain voimaantuloa.

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

Laista puuttuu selvä määrittely siitä, mitä hankintaketjujen toimijoita sen määräämät velvollisuudet koskevat.

Lakiesitys ei esimerkiksi määrittele, millaisesta puutavaraerästä toimijoiden tulee antaa DD-vakuutus tai kuinka se tehdään. MOL:in näkemyksen mukaan käytännöllisintä olisi, että metsänkäyttöilmoitusta käytettäisiin tähän tarkoitukseen.

Metsäkatoasetus ja etenkin sen suhde puustoisten perinnebiotooppien kunnostamiseen on tällä hetkellä epäselvä ja huolestuttava. Suomessa on erittäin vahvat perusteet kannustaa laiduntamista niin eläinten hyvinvoinnin kuin maisemanhoidon ja luonnon monimuotoisuudenkin takia. Maatalouden perinneympäristöt, avoimet kedot ja niityt sekä puustoiset hakamaat, lehtoniityt ja metsälaitumet, ovat kaikkein uhanalaisin luontotyypiryhmä Suomessa.

MOL:in kanta on, että perinnebiotooppien ja luonnonlaitumien ennallistamis- ja hoitotoimia ei tule missään nimessä tulkita metsien tilan heikentymiseksi, vaikka toimien seurauksena metsä muuttuisi vähäpuustoiseksi. Luonnon monimuotoisuuden kannalta onkin syytä huolehtia laidunnuksen ylläpitämien puustoisten ja puoliavointen perinnebiotooppien säilymisestä.

Muita huomioita

Metsäkatoasetusta koskevat määrittelyt ja toimenpiteet eroavat mm. puutavaralaista ja tietyistä tukijärjestelmistä.

Metsäkatoasetuksen yhteydessä tulee ristiriitaisia, mutta oikeudellisesti samantasoisia velvoitteita toimijoille. Esimerkiksi, jos luomunautatilan laidun olisi raivattua metsämaata, niin metsäkatoasetuksen lyhyt siirtymäaika huomioiden toimija joutuu jättämään eläimet

Maanomistajain Liitto
Jordägarnas Förbund

laiduntamatta, jos hän ei pystyjärjestämään uutta laidunta. Tällöin viljelijä ei saa myydä eläviä nautoja tai naudanlihaa luomuna.

Kulttuuriympäristön ja ruokaturvan suhteen on hyvin arveluttavaa, että rakentaminen ohjautuu pelloille tai muuten näkyville paikoille peitteisen metsän sijaan.

Sivulla 25 mainitaan, että toimijoiden velvoitteet eivät koskisi metsänomistajaa. Kohdassa jätetään mainitsematta, että velvoitteet koskevat hankintakauppaa tekeviä metsänomistajia.